

Antropoloji

Neandertaller de Konuşabiliyorlar mıydı?

Sözlü konuşma, yalnızca modern insanın sahip olduğu bir özellik mi? Ya geçmiş akrabalarımızdan Neandertaller? Onlar da konuşabiliyorlar mıydı? Bunu kesin biçimde belirlemek için biliminsanları çok uğraştılar. Neandertallerin büyük beyinlere, karmaşık davranış biçimlerine (ölülerini gömmek gibi) sahip oldukları biliniyor. Ancak konuyla ilgili tüm deliller şu ana kadar dolaylı olmaktan öteye gidememiş; nedeni de konuşmayla ilgili yapıların yumuşak olmaları ve

fosilleşememeleri. Neandertal anatomisi de fazla ipucu vermemiş. Gırtlakta yer alan “hiyoid” kemiğinin insandakine benzer olduğu biliniyor; ancak iç kulak yapılarının bizimkilerden farklı olduğu düşünülüyor. Konuşmayla ilgili olduğu düşünülen FOXP2 geniye; yarasalar ve fareler dahil birçok hayvanda bulunduğu için, başka yönden işleri karıştırıyor. Genin işlevleri kesin olarak bilinmiyor; ancak gendeki mutasyonların insanlarda dil becerilerini çok ciddi biçimde bozduğu, kişilerin gramer algılamasının kaybolduğu ve ağız hareketlerini sözcük oluşturmak üzere denetleyemedikleri gösterilmiş.

Tahminler, genin yalnızca insanlarda bulunan bazı tiplerinin (varyasyonlarının) konuşmaya katkıda bulunmuş olabileceği ve bu farklı tiplerin de 120.000 yıl kadar önce, türümüz Neandertallerden ayrıldıktan çok sonra ortaya çıktığı yönünde. Ancak Almanya’daki Max Planck Evrimsel Antropoloji Enstitüsü’nde yapılan bir çalışma, bu düşünceyi değiştireceğe benzer. 43.000 yıllık ve farklı Neandertal bireylerine ait iki kemikten aldıkları DNA, her iki örnekte de FOXP2 diziliminin, modern insaninkine uyumlu olduğunu göstermiş bulunuyor. Konuşmada devreye başka genler de girdiği için, son bulgu, Neandertallerin konuşabildiklerini kanıtlamak için tek başına yeterli değil. Ancak araştırmacılar, en azından FOXP2 temelinde, konuşamadıklarını söylemek için de pek neden olmadığını söylüyorlar.

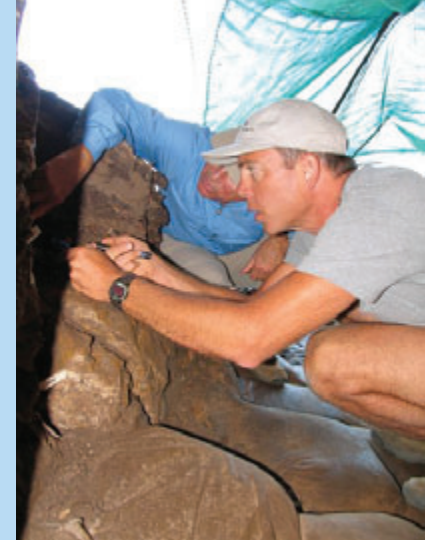
ScienceNow Daily News, 18 Ekim 2007

İlk Deniz Ürünü Menü Afrika’dan...

Buzul çağının hüküm sürdüğü Afrika’da işler sarpasarınca atalarımız, öyle görünüyor ki çareyi kıyılardaki mağaralara hücum etmekte bulmuşlar. Bol deniz ürünü, biraz rehabet, bu arada biraz simgesel ve soyut düşünce... Bu, Arizona Eyalet Üniversitesi’nden araştırmacıların, Güney Afrika’daki bir mağara çevresinde buldukları kabuklu deniz canlısı kalıntıları, toprak boyası ve taş bıçaklar üzerinde yaptıkları çalışmalarla ortaya çıkardıkları tablo. Buldukları bol miktardaki kabuklu, 165.000 yıl öncesine, Afrika’nın daha soğuk ve kuru olduğu bir döneme ait. Bu gerçek, bilinen ilk deniz ürünleri menüsünün tarihini 40.000 yıl kadar geriye çekiyor.

Gerçi araştırmacıların asıl peşinde oldukları, insanda simgesel düşüncenin başlangıcı. Anatomik olarak modern insanın 150.000 - 200.000 yıl kadar önce doğu Afrika’da ortaya çıktığıyla ilgili olarak büyük oranda görüş birliği var.

Ancak insanlarda dili de kapsayan simgesel düşüncenin ne zaman başladığı, belirsizliğini hâlâ koruyor. Asıl soruysa şu: Modern anlamda bilişsel yetiler dereceli olarak mı ortaya çıktı, beyindeki ani yapısal bir değişimle ve birdenbire mi? Üniversite ekibi, bölgede bulunan ve kenarlarından törpülediği belli olan kaya parçalarından yola çıkarak, deniz ürünü tüketmeye meraklı bu grubun bir tür toz da ürettiği çıkarımında bulunmuş. Toz, tahminlere göre kırmızımsı bir boya yapımında kullanılmıştı. Bu, araştırmacılara göre simgesel düşünmenin oldukça kesin bir kanıtı. Kabuklu deniz ürünü tüketimiyle ilgili olarak bundan önce öne sürülen en

erken dönem, bundan 125.000 yıl öncesi. 110.000 yıl kadar önceyse Neandertallerin benzer ürünleri İtalya kıyılarında tükettiklerini biliyoruz. “İnsanlar 125.000 yıl önce her ne yapıyorlarsa, bunu olasılıkla 160.000 yıl önce de yapıyorlardı” diyor araştırmacılar. Bu, onlara göre insan düşünce sisteminde en azından bilişsel düzeyde ani ve keskin bir sıçrama olmadığını göstergesi.

Scientific American.com, 17 Ekim 2007